

Consecințele “Unirii Bucovinei cu Țara”

În cele ce urmează, mi-am propus să supun atenției dumneavoastră câteva aspecte legate de „zestrea” adusă de Bucovina, Țării, când a decis unirea cu aceasta. Pentru că, Bucovina nu s-a întors cu mâna goală, acasă, ci a adus cu ea o mulțime de daruri, care nu au făcut decât să întregească tezaurul spiritual și social al României Mari. Acest lucru se datorează faptului că timp de 144 de ani, cât s-a aflat sub stăpânire habsburgică, pe teritoriul Bucovinei au avut loc profunde modificări social-economice, etno-demografice, politice și nu în ultimul rând, culturale. În cele ce urmează, îmi doresc să vă prezint aceste modificări și să arătăm totodată, consecințele Unirii Bucovinei cu Țara.

În primul rând, se cuvine să discutăm despre teritoriul de 10.441 km² care s-a întors, după aproape un secol și jumătate, acolo unde îi era locul, în trupul vechiului principat al Moldovei, care devenise între timp parte integrantă a Regatului României. Un teritoriu binecuvântat cu multe bogății, oameni harnici, iubitori de glie și neam, ce și-au păstrat identitatea românească în ciuda presiunilor exercitate de administrația habsburgică, administrație care a dus o politică de colonizare asiduă, reușind ca în decursul a câtorva zeci de ani, să transforme populația românească din majoritară, în minoritară.

Trebuie să menționăm aici, că interesul Imperiului Austro-Ungar pentru teritoriul Bucovinei a cunoscut două aspecte. Unul economic, datorat faptului că birocratie vieneză a estimat că Bucovina poate aduce Curții de la Viena un venit de 21 milioane de florini/an și unul strategic, datorită poziției sale geografice, prin care se putea realiza mai ușor legătura cu Transilvania. Indiferent de motivele avute, ruperea Bucovinei din trupul Moldovei, a fost un act nedrept, recunoscut de însuși împăratul Franz Iosep, aproape 100 de ani mai târziu, când a afirmat răspicat următoarele: „Ca parte din Dacia Veche, țara aceasta, Bucovina, se numără sub stăpânirea domnilor Moldovei.” Iată că anul 1918 a reparat această nedreptate, iar România Mare a reușit să cuprindă în întregul său și cei aproape 10.500 km² de pământ strămoșesc, încărcat de simțire și istorie românească.

În al doilea rând, se cuvine să ne oprim puțin asupra transformărilor demografice suferite de Bucovina în perioada cât a fost ruptă de Moldova. Sub acest aspect, remarcăm că la momentul ocupării sale de habsburgi, pe acest teritoriu trăiau aproximativ 70.000 de locuitori. Nu este știut cu exactitate procentul de români și alte etnii, deoarece abia în 1880 recensămintele din Austro-Ungaria, conțin informații despre limba vorbită. Cu toate astea, unele estimări pentru anul 1776, dau următoarele cifre: 85,33% din totalul populației, era reprezentată de români, 10,66% de slavi și 4% alte nații. Cert este, că în urma politicii de colonizare a Curții de la Viena, în Bucovina s-au stabilit: ruteni, germani, maghiari, polonezi, lipoveni, armeni, evrei și români ardeleni, fapt ce a dus la modificări demografice majore.

Astfel, în 1910, când administrația austro-ungară a făcut ultimul recensământ înainte de unirea Bucovinei cu Țara, populația crescuse la aproape 800.000 de locuitori în Bucovina, din care 38,4% erau ucraineni, 34,4% români, 21,2% vorbitori de limbă germană (unde îi includem și pe evrei), 4,5% erau polonezi, 1,3% maghiari iar 0,2% din populație, era reprezentată de alte etnii.

La momentul Unirii, populația Bucovinei reprezenta aproximativ 4% din totalul populației României Mari, cifră care la o primă vedere nu pare spectaculoasă, dar dacă o raportăm la teritoriul acoperit, vom remarca că aici găsim cea mai mare densitate umană de pe cuprinsul țării și cea mai mare diversificare etnică.

În al treilea rând, trebuie să menționăm că pe perioada stăpânirii austro-ungare, au avut loc și modificări majore în structura confesională a populației. Imediat după anexare au sosit în Bucovina diferiți funcționari militari și civili, meșteșugari, comercianți, care în marea lor majoritate erau de religie catolică. Procesele migraționiste însemnate și politica de colonizare au atras în Bucovina mii de țărani de etnii diferite, care nu erau de confesiune ortodoxă. Toate aceste procese au contribuit la diminuarea treptată a ponderii populației ortodoxe din Bucovina și dacă la începutul secolului XIX, ortodocșii reprezentau aproximativ 95% din totalul populației, iată că anul 1918 avem deja altă structură confesională. În acest context, religia ortodoxă a ajuns să fie practică de aproximativ 68% din totalul populației, fiind urmată de religia mozaică (13%), romano-catolică (12%), greco-catolică (3,5%), luterană (2,5%) și 1% alte religii.

Prin unirea cu Țara, Bucovina a adus cu sine inclusiv această varietate confesională, deosebit de complexă și încărcată spiritual, oferind României Mari un exemplu de toleranță religioasă și un model de convețuire, în care pe primul loc a fost pus mereu omul și apoi religia.

În al patrulea rând, trebuie subliniat rolul major pe care educația l-a avut în dezvoltarea Bucovinei, aici găsiindu-se în anul 1918, cea mai mare populație română știutoare de carte, dintre toate provinciile românești care s-au unit cu țara. Trebuie să recunoaștem că acest lucru se datorează în mod explicit administrației austro-ungare care, prin reforma învățământului, de la 1869 a acordat copiilor de diferite etnii, dreptul de a studia în limba maternă. Astfel, în Bucovina au existat școli primare mixte, cu trei și chiar patru limbi de predare, ceea ce era un caz unic pentru întreg Imperiu Habsburgic. Atât școlile de stat, cât și cele particulare erau accesibile pentru toți copiii, indiferent de originea etnică, confesională sau socială. De exemplu, în anul de învățământ 1912/1913 funcționau: 564 de școli primare oficiale (din care 219 ucrainene, 190 românești, 97 germane, 15 polone, 4 maghiare și 39 mixte); 13 gimnazii pentru băieți, dintre care patru germane, patru germano-române, două germano-ucrainene, două ucrainene și unul polonez. De asemenea, în Bucovina mai existau 2 școli reale, o școală de meserii, câteva licee de stat sau particulare de fete, două instituții pentru pregătirea învățătorilor și învățătoarelor. Bucovina aparținea, după Moravia și Viena, la provinciile cu cea mai densă rețea de gimnazii din Austria.

Tot aici, la 4 octombrie 1875 a fost inaugurată la Cernăuți Universitatea, numită oficial „Alma Mater Francisco – Josephina.”

Viața studentască de la Universitatea Cernăuți a avut un specific, unic în felul său, fiindcă studenții români, germani, poloni, ucraineni și evrei, s-au constituit și au activat în societăți academice pe criterii etnice. Societățile culturale au reprezentat o formă specifică de manifestare a conștiinței sociale, de afirmare a idealului național prin intermediul culturii, ele îndeplinind și un important rol social-politic, contribuind la subminarea regimului monarhiei dualiste.

Prin atenția acordată dezvoltării învățământului românesc, cunoașterii limbii, literaturii și istoriei naționale, societățile culturale românești au urmărit educarea tineretului în spiritul idealurilor naționale, pregătind astfel o generație care va juca un rol important în realizarea unității politice a românilor. De aceea, anul 1918, găsește Bucovina cu oameni politici bine pregătiți, capabili să ducă la capăt cu bine, laboriosul proces de unire cu țara. Ba mai mult, oamenilor politici li se alătură oamenii de cultură și împreună, au găsit cele mai optime soluții pentru ca locuitorii acestui teritoriu să simtă Unirea ca pe împlinirea celui mai înalt ideal al generației lor.

Un ultim aspect la care voi face referire în această declarație, se referă la dezvoltarea Bucovinei din punct de vedere economic, sub administrația austriacă. Remarcăm aici orientarea ei spre forme economice central-europene, datorată în mod special coloniștilor germani și evrei. Aceștia au fost cu precădere, agricultori, meșteșugari, muncitori și comercianți. Datorită muncii lor asidue, Bucovina a cunoscut o importantă dezvoltare economică, atingând aproape standardele de bună-stare și nivel de trai, central-europene. În pofida eforturilor de industrializare ale provinciei, făcute de către administrația habsburgică, nu a putut fi modificat caracterul predominant agrar al acestei zone. Producția agricolă din Bucovina, a putut asigura, în schimb, dezvoltarea unei industrii alimentare însemnate, provincia fiind un adevărat depozit de brânzeturi și carne pentru întreg imperiul. În anii premergători Unirii, 71% din populația activă lucra în agricultură, 10% - în industrie și meșteșuguri, 10% - în comerț și transporturi, iar 9% activau în diferite servicii sau erau liber profesioniști.

Important este că Marea Unire i-a găsit pe toți acești oameni împreună, contribuind masiv prin munca lor la economia României Mari, locul unde toate etniile, indiferent de naționalitate, s-au simțit tot timpul ca acasă.

În încheiere, aș dori să subliniez că Bucovina a reprezentat pentru România Mare, și nu numai pentru ea, un strălucit exemplu de colaborarea inter-etnică, un model de convețuire pașnică și toleranță confesională. Dacă doriți, putem asemăna Bucovina cu Uniunea Europeană, dar o Uniune Europeană care chiar a funcționat, în care nu existau popoare de mână a doua, nici națiuni privilegiate, ci doar niste oameni care acceptau diversitatea ca pe ceva firesc. Culmea e că în Bucovina, diferențele sunt cele care ne-au unit, ne-au apropiat unii de alții și nu au creat conflicte. Iar asta se întâmplă de secole, nu de acum.

Prin alipirea Bucovinei, România a câștigat din punct de vedere geografic un teritoriu destul de mare, din punct de vedere demografic, a câștigat de peste 10 ori mai mulți oameni decât în momentul ocupării, confesional a câștigat un mozaic de religii, din punct de vedere educațional, a câștigat un sistem bine pus la punct, din punct de vedere economic, a câștigat o economie prosperă, etc. Dar nu acestea sunt cele mai mari victorii ale Unirii Bucovinei cu Țara! Cea mai mare victorie o reprezintă bucuria strămoșilor noștri, care în seara zilei de 28 Noiembrie 1918, au putut să le spună celor dragi că în sfârșit, după 144 de ani, se odihnesc și ei...ACASĂ.

Alocuțiunea prof. Virginel IORDACHE, directorul colegiului, susținută în amfiteatrul Colegiului Național de Informatică "Spiru Haret" cu ocazia Zilei Bucovinei